

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové, a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **A. D.**, zastoupen JUDr. Pavlem Hálou, advokátem se sídlem Martina Kříže 8, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, se sídlem Žerotínovo náměstí 3/5, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 27. 7. 2007, č. j. 57 Ca 45/2006 – 99,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. 7. 2007, č. j. 57 Ca 45/2006 – 99, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 27. 7. 2007, č. j. 57 Ca 45/2006 - 99, zamítl žalobu žalobce proti rozhodnutí Policie České republiky, Správy Jihomoravského kraje, Krajského dopravního inspektorátu Brno ze dne 31. 8. 2000, č. j. PJM-939/DS-odv-2000, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Policie České republiky, Okresního ředitelství, dopravního inspektorátu v Břeclavi (dále jen „dopravní inspektorát“) ze dne 31. 7. 2000, č. j. ORBV-15-208/DS-2000, o uložení pokuty ve výši 15 000 Kč a zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu 24 měsíců za spáchání přestupků na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi podle ustanovení § 30 odst. 1 písm. ch) zákona č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“) a podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. b) a d) citovaného zákona.

Krajský soud již jednou zamítl rozsudkem ze dne 16. 8. 2004, č. j. 57 Ca 17/2003 - 51, žalobcem podanou žalobu. Na základě následně podané kasační stížnosti žalobcem byl tento rozsudek zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2006, č. j. 5 As 48/2004 - 76, neboť zástupci žalobce nebylo doručeno rozhodnutí o odvolání

ze dne 31. 8. 2000, č. j. PJM-939/DS-odv-2000. V dalším řízení krajský soud vázán právním názorem vysloveným ve zrušujícím rozsudku vyzval nástupce žalovaného, tj. Krajský úřad Jihomoravského kraje, aby mu předložil doklad o doručení uvedeného správního rozhodnutí. Podle předloženého dokladu o doručení převzal rozhodnutí o odvolání zástupce žalobce J. V. dne 7. 5. 2007.

Krajský soud se pak při novém rozhodování o věci nezabýval jednáním žalobce, který nevznnesl námitky proti tomu, jak bylo jeho jednání právně kvalifikováno, a tedy připustil, že se dopustil přestupku ve smyslu ustanovení § 22 odst. 1 písm. b) a d) a § 30 odst. 1 písm. ch) zákona o přestupcích. Zabýval se proto pouze uplatněnými námitkami procesního charakteru. Ze spisového materiálu obou správních orgánů zjistil, že dne 8. 5. 2000 podepsal žalobce protokol o podání vysvětlení, jakož i to, že byl podle zákona řádně poučen, protokol četl a že s jeho obsahem souhlasil. Neodpovídá skutečnosti, že nebyl vyslechnut jako svědek spolujezdec J. H., který by mohl potvrdit nevinu žalobce. Dne 16. 5. 2000 byl tento svědek vyslechnut, a to, co uvedl do protokolu o podání vysvětlení, koresponduje s tím, jak tuto situaci popsali v úředním záznamu ze dne 23. 4. 2000 policisté poručík J. V. a pprap. D. H. V rozporu se zákonem neshledal krajský soud ani další postup správního orgánu, který poté, co nařídil ústní jednání, z něhož se žalobce telefonicky omluvil, nestanovil jiný termín ústního jednání. Žalobce se dne 27. 7. 2000 telefonicky omluvil na Dopravním inspektorátě v Břeclavi a sdělil, že se k jednání nedostaví, neboť s policií nechce mít nic společného s tím, aby mu rozhodnutí bylo zasláno do místa jeho trvalého bydliště. Jelikož žalobce nedoložil, že je nemocen a v pracovní neschopnosti, správní orgán neměl povinnost nařizovat náhradní termín jednání, a pokud proto rozhodl v nepřítomnosti žalobce, učinil tak po právu. Rozhodnutí správního orgánu I. stupně bylo žalobci doručeno dne 2. 8. 2000, který pak udělil plnou moc pro svého zástupce J. V. až dne 8. 8. 2000. Jelikož žalobce tuto plnou moc, společně s odvoláním proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně, doručil správnímu orgánu dne 16. 8. 2000, povinnost jednat a doručovat J. V. měl až správní orgán II. stupně, který rozhodoval o odvolání. Krajský soud proto dovodil, že v řízení nedošlo k procesním pochybením odvolacího správního orgánu a nebyla porušena ani práva žalobce.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), c) a d) s. ř. s. Stěžovatel namítal, že postupem krajského soudu bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces a právo na osobní účast před soudem, které vyplývají z čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Je tomu tak proto, že pokud ho krajský soud nepředvolal k jednání o žalobě, a ve věci samé rozhodl bez jednání a v jeho nepřítomnosti, byl zkrácen na svém právu na spravedlivý proces. V důsledku porušení tohoto práva nemohl před krajským soudem vysvětlit to, co od počátku tvrdí v jeho žalobě, že absence doručení správního rozhodnutí zástupci má za následek absenci právní moci. Je sice skutečností, že rozhodnutí o odvolání bylo jeho zástupci doručeno, ovšem za podmínek, které brání nabytí právní moci tohoto správního rozhodnutí pro průběh času. Rozhodnutí o odvolání totiž nebylo doručeno zástupci v zákonem stanovených lhůtách. Tato skutečnost pak vede k tomu, že správní rozhodnutí de iure doposud nenabylo právní moci. Stěžovatel proto na základě uvedených skutečností navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil

stěžovatel v podané kasační stížnosti a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Ze soudního spisu vyplývá, že stěžovatel v žalobě proti rozhodnutí Policie České republiky, Správy Jihomoravského kraje, Krajského dopravního inspektorátu ze dne 31. 8. 2000, č. j. PJM-939/DS-odv-2000, která byla doručena Městskému soudu v Brně dne 6. 11. 2000, navrhl provedení výslechu svědka, který měl potvrdit, že stěžovatel dopravní nehodu nezavinil. Stěžovatel opakoval tento návrh i v dalším nedatovaném podání Krajskému soudu v Brně, které mu bylo doručeno dne 16. 4. 2003. Krajský soud v Brně rozsudkem dne 16. 8. 2004, č. j. 57 Ca 17/2003 - 51, pak bez jednání rozhodl o zamítnutí žaloby stěžovatele. Tento rozsudek krajského soudu byl ke kasační stížnosti stěžovatele zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2006, č. j. 5 As 48/2004 - 76, a věc byla krajskému soudu vrácena k dalšímu řízení. Krajský soud po doplnění řízení napadeným rozsudkem opět bez nařízení jednání žalobu zamítl.

Soud ve správním soudnictví zásadně projednává věc u jednání za přítomnosti všech účastníků řízení, aby byla zachována zásada ústnosti a veřejnosti soudního jednání (srov. též čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, čl. 96 odst. 2 Ústavy). Výjimkou z této zásady je možnost soudu projednat věc bez nařízení jednání, tato výjimka však musí být vykládána, s ohledem na zájmy účastníka řízení, restriktivně neboť je to účastník řízení, o jehož právech se rozhoduje, a tento účastník také s řízením disponuje.

Základním vodítkem pro výklad této problematiky jsou tedy ustanovení čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 96 odst. 2 Ústavy, podle nichž má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem provedeným důkazům. Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem. Účastník řízení má tedy právo, dané Listinou základních práv a svobod a Ústavou, se ve své věci jednání před soudem osobně účastnit, zpravidla bez ohledu na to, zda by jeho přítomnost měla vliv na vynesení rozhodnutí. Jestliže proto krajský soud přítomnost účastníkům řízení neumožní, lze v jeho postupu spatřovat porušení ústavního práva (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 560/03).

Otázkou nutnosti nařízení jednání v řízení před krajskými soudy se zabýval i Nejvyšší správní soud, který rovněž dovodil, že účastníkovi řízení nelze upřít právo na veřejné projednání věci v jeho přítomnosti včetně možnosti vyjádřit se k věci. Rozhodl-li proto krajský soud ve věci bez nařízení jednání, aniž byly splněny zákonné podmínky uvedené v ustanovení § 51 s. ř. s., došlo v řízení k vadě, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a je proto důvodem pro jeho zrušení podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 28/2003 - 59, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 482/2005).

V dané věci ze soudního spisu nevyplývá, že by se krajský soud zabýval otázkou, zda po zrušení jeho rozsudku jsou nebo nejsou dány zákonné podmínky pro rozhodnutí o věci samé bez jednání.

Zákonem předepsanému postupu v úsilí o právo (zásadám spravedlivého procesu), vyplývajících z Listiny základních práv a svobod (čl. 36 odst. 1), je nutno rozumět

tak, že procesnímu právu účastníka řízení vyjádřit se k provedeným důkazům (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) a k věci samé a zejména označit (navrhnout) důkazy, jejichž provedení pro prokázání svých tvrzení pokládá za potřebné, odpovídá i povinnost soudu nejen o vznesených návrzích, včetně návrhů důkazních, rozhodnout, ale také, pokud jim nevyhoví, ve svém rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotněprávním předpisům, které aplikoval a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě věci dospěl) navržené důkazy neprovedl (§ 157 odst. 2 o. s. ř. za použití § 64 s. ř. s.). Jestliže tak obecný soud neučiní, zatíží své rozhodnutí nejen vadami spočívajícími v porušení obecných procesních principů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými v čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 16. 2. 1995, sp. zn. III. ÚS 61/94 a ze dne 8. 7. 1999, sp. zn. III. ÚS 87/99).

Podle ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. krajský soud může se souhlasem účastníků řízení rozhodnout o věci samé bez nařízení jednání. Toto ustanovení tedy dává soudu možnost, nikoliv však povinnost, rozhodnout bez nařízení jednání za splnění podmínky souhlasu účastníků řízení s takovým postupem. Nelze však takto postupovat, pokud zde existuje skutečnost, za níž je krajský soud povinen jednání nařídit. Takovou skutečností je i navržení důkazu výsledkem svědka. V tomto případě zákon neponechává na úvaze krajského soudu, zda jednání nařídí či nikoliv, nýbrž kogentně v ustanovení § 77 odst. 1 s. ř. s. stanoví povinnost jednání nařídit (arg. dokazování provádí soud při jednání).

Nejvyšší správní soud nemohl přehlédnout, že stěžovatel v žalobě uvedl, jaké důkazy navrhuje provést k prokázání svých žalobních tvrzení. Mezi těmito návrhy byl i návrh na provedení důkazu výsledkem svědka, jež měl potvrdit, že stěžovatel dopravní nehodu nezavinil. Stěžovatel opakoval tento návrh i v dalším podání doručeném krajskému soudu dne 16. 4. 2003. Tento návrh stěžovatel nevzal nikdy zpět a krajský soud nerozhodl, že navrhovaný důkaz výsledkem svědka neprovede (§ 52 odst. 1 s. ř. s.). Ostatně Nejvyšší správní soud již ve zrušujícím rozsudku ze dne 27. 6. 2006, č. j. 5 As 48/2004 - 76, poukazoval na námitky stěžovatele, že krajský soud, aniž provedl dokazování, zda přestupek vůbec zavini, přezkoumal věc pouze z hlediska zákonnosti a neuznal za vhodné předvolat ani jednoho svědka, ačkoliv to zjištění skutečného stavu věci vyžadovalo. V takovém případě měl krajský soud v souladu s ustanovením § 77 odst. 1 s. ř. s. nařídit jednání a rozhodnout o provedení či neprovedení navrženého důkazu. Krajský soud však tímto způsobem nepostupoval a vytvořil nezákonný stav. Krajský soud, aniž by rozhodl, že v přezkumném řízení nebude provádět navržený důkaz výsledkem svědka, a vyložil, z jakých důvodů jej neprovedl, rozhodl bez jednání ve věci samé. Konstatování krajského soudu, že J. H. byl vyslechnut v řízení před policií do protokolu o podání vysvětlení ze dne 16. 5. 2000 nedává relevantní odpověď na požadavek stěžovatele, aby svědek byl vyslechnut v řízení před soudem, v němž by měl potvrdit, že stěžovatel dopravní nehodu nezavinil.

Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo procesní vadou, která ve svém důsledku mohla vést k nezákonnému rozhodnutí ve věci samé (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.). Krajský soud totiž zvoleným postupem znemožnil účastníkům řízení (především stěžovateli) klást při výslechu otázky navrženému svědkovi, předložit ke svým tvrzením další relevantní důkazní prostředky, rozvést při jednání argumentaci k žalobním bodům v dané věci, čímž ve svém důsledku zasáhl i do ústavně zaručených práv účastníků řízení garantovaných již uvedenými čl. 38 odst. 2

Listiny základních práv a svobod a čl. 96 odst. 2 Ústavy. Nejvyšší správní soud ze všech uvedených důvodů shledal opodstatněnou stížní námitku, že postupem krajského soudu, který o věci samé rozhodl bez nařízení jednání v nepřítomnosti stěžovatele, bylo porušeno jeho právo na předložení důkazů k prokázání žalobních tvrzení.

Nejvyšší správní soud se v důsledku uvedené vady řízení nezabýval další kasační námitkou stěžovatele týkající se doručení rozhodnutí správního orgánu II. stupně, neboť by to za tohoto procesního stavu bylo nadbytečné (shodně nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 10. 2004, sp. zn. I. ÚS 18/04 a ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 560/03) a navíc by sám zatížil své rozhodnutí podstatnou vadou, která by mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé. Vyjadřoval by se totiž k námitce, kterou neprojednal krajský soud a předjímal by tím jeho rozhodnutí.

Z výše uvedeného důvodu Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s.). O kasační stížnosti rozhodl bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

V dalším řízení bude na krajském soudu, aby nařídil ve věci ústní jednání a tím účastníkům řízení poskytl zákonnou možnost případně se vyjádřit k věci a umožnit jim provedení důkazů na podporu svých tvrzení. Krajský soud musí při rozhodování zvažovat případnou možnost aplikace zásad uvedených v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2005, č. j. 3 As 57/2004 - 39, který byl uveřejněn pod č. 845/2006 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu.

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. března 2008

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu